

URSS: l'oposició que comença a ser-ho

La formació d'un grup parlamentari d'oposició d'esquerres a l'URSS suposa, per primer vegada des de la revolució, la fi del monolitisme institucional. Però significa també l'evidència que l'anomenat 'pluralisme consensuat' de Gorbaxov ha fracassat.

Llibert Ferri

Kulak, és a dir, El Puny. Aquest és el nom amb què el filòsof Iuri Kariakin ha batejat la direcció col·legiada del nou grup parlamentari d'esquerres —d'oposició d'esquerres— que s'ha constituït al si del Congrés dels Diputats soviètic. El Puny són Boris Ieltsin, Andrei Sakhàrov, Iuri Afanassiev, Gravril Popov i Viktor Palm. I cada *dit* del *puny* representa una força social o política en ascens: Ieltsin, el sector més radical i contestari del Partit Comunista; Sakhàrov, l'ex-dissidència més democràtica i il·lustrada; Afanassiev, la intel·lectualitat humanista i també tots els sectors democràtics que s'apleguen sota la cobertura legal de l'associació Memorial que ell mateix presideix; Popov representa els economistes més radicalment partidaris d'introduir l'economia de mercat i, finalment, el professor estonià Viktor Palm encarna les reivindicacions nacionalistes d'un sector important dels diputats bàltics. Ben mirat, tota una coalició.

Adéu al 'pluralisme consensuat'

La formació del grup parlamentari d'esquerres és un esdeveniment històric: per primera vegada, des que l'any 1917 van ser il·legalitzats tots els partits polítics, menys el comunista, i des que l'any 1921 Lenin va abolir les fraccions internes, a l'URSS no hi havia hagut una oposició legal i organitzada institucionalment. I no ha estat gens fàcil el part. Del projecte de formar un grup parlamentari —un bloc democràtic d'esquerres, havia dit Ieltsin— se'n parlava des d'abans de les eleccions parlamentàries del 26 de març. Però es va constituir el Congrés, al maig, i el grup no es va organitzar de manera formal: van poder més les pressions del Kremlin i la indecisió de molts diputats que no les *ganes* de fer oposició de parlamentaris com Sakhàrov i Afanassiev. I la indecisió i la indefinició van provocar la decepció. Va haver d'esclatar la vaga dels miners —amb tot el re-

bombori polític que va generar—, perquè finalment es donés el pas cap a l'oposició parlamentària organitzada. De poc o de no res han servit les *recomanacions* —les pressions— de la mesa del Soviet Suprem perquè els promotors en dessistissin: la doctrina oficial de l'anomenat *pluralisme consensuat* ha fracassat.

En primer pla, Boris Ieltsin (segon per l'esquerra).

No hi són tots...

El grup parlamentari d'oposició ha formulat un programa ampli, de 60 punts que giren al voltant de quatre reivindicacions fonamentals: plenes llibertats democràtiques; supressió de l'article 6 de la Constitució que estableix el monopoli polític del PCUS; autogestió de les empreses i iniciativa lliure, i *refundació* de l'URSS com a estat confederal. A més, el grup es proposa recollir 451 firmes de diputats necessàries per a reunir una sessió extraordinària del Congrés que hauria de discutir la convocatòria d'eleccions locals —municipals i de repúbliques federades— amb plenes garanties democràtiques.

El grup necessita recollir, *demanar*, firmes a causa de les seves limitacions: fins ara només 260 diputats donen suport al grup parlamentari com a membres de ple dret. Un fet que cal no per-

dre de vista a l'hora d'analitzar la correlació de forces a favor i en contra de les reformes. Cal preguntar-se, doncs, quina posició mantenen o mantindran en el futur els 570 diputats aproximadament que, sumats als 260 que ja s'han organitzat, fan els 831 parlamentaris considerats progressistes, els 831 que van votar al Congrés a favor de l'elaboració d'una llei, nova i democràtica, que regulés els drets de reunió i de manifestació. Entre aquests 500 i escaig diputats hi ha personalitats democràtiques com el director de la revista *Ogonyok*, Vitali Koroitx que encara creuen en el consens

i que exhibeixen un progressisme transparent, però totalment supeditat a la política centrista del president Gorbaxov.

La formació del grup parlamentari d'esquerres fa preveure, però, que els diputats d'aquesta franja *progressista-gorbatxoviana* hauran de començar a definir-se a mesura que assumeixin el fracàs del pluralisme consensuat. Perquè està clar que les forces socials i polítiques soviètiques han començat la gran carrera organitzativa. Fins i tot els nuclis conservadors —que durant temps voldran mantenir encara la ficció de la unitat del PCUS— han començat a promoure, al carrer, grups d'acció «per a protegir el règim dels xarrais i dels demagogs». És a dir, dels demòcrates. I Gorbaxov, que fins ara ha anat donant passos endavant i enrere segons la conjuntura, haurà d'acabar per definir-se i potser per muntar al seu voltant una nova coalició. □